

SZENTES és VIDÉKE

VEGYES TARTALMU LAP

Megjelen vasárnap es csütörtökön reggel.

Előfizetési ár

negyedévre 1 ft 25 kr., félévre 2 ft 50 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

I. tized 265. szám, özv. Fried Józsefné urnó házában, hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket

és nyilvtéri közleményeket a kiadóhivatal méréselt árjegyzék szerint számít.

Közlekedési politika.

II.

Egy tekintet hazánk térképére — és mindenki meggyőződhet, hogy geográfiai-ilyen szerencsétlen fekvésű vármegye mint a miénk egyetlen-egy sincs az országban.

Nem elég, hogy Szeged és Vásárhely határa mint egy-egy ék főródi területébe és szagatja darabokba, ezenkívül még a Tisza is merőben ketté szeli és a folyón sehol egy rendes átjáró, sehol egy állandó közlekedési eszköz, melyen az átkelés fönnakadás nélkül, zavartalanul történjek.

Mikor a téli fagy ideje elkövetkezik, mikor a Tisza vize zajlan kezd, onnantól egészen addig, amíg be nem áll a folyó és a jég hatóságosra nem fagy, a vármegye teste ketté van szakadva és a két rész közt minden közlekedés szünetel. Postára adott level gyorsabban éri Beeset, mint Csongrádot vagy Csányt s akár-k a szomszéd városban sürgős, elodlazhatlan dolga kerül, ha csak lélekveszedelemmel nem küzdi magát keresztül a zajló, tarajos jégtáblákon, két nappal előbb indulhat el, hogy idejében odéjjen.

De nemcsak e tekintetben a leg-szerencsétlenebb konstelációjú vármegye a miénk — hanem abban is, hogy széki helye ez ideig soha sem birt olyan vonzó erőt gyakorolni a vidékre, mely központosította volna az anyagi és szellemi erőket, hogy így mindenképen csomópontja legyen az összes megyebeli községeknek.

Amíg Vásárhely a megye kötelékében volt, jóróman csak névleg volt Szegvár a vármegye székhelye s ahogy a szomszéd nagyváros, függetlenül magát, elszakadt a vármegyétől és Szentes vergődött fölnyre, Szegvár székhely-voltának napjai megvoltak számlálva és csakugyan röviddel azután Szentes is lón a székváros.

Hogy mily kevésbé volt azonban képes mindenképen azzá válni, mily keveset tett arra, hogy nagy vidékének lakosságát magához edergesse és ezzel a saját vagyoni felvirágzásával együtt az egész vármegye kulcsalja fejlődését elősegítse — ezt a közte és a vármegye többi községei közt létező és általa csak szított kicsinyes feltékenykedés szomorúan illusztrálja.

Máshol, amerre tekintünk, mindenfelé a vármegye székhelye egyidejűleg a vezérváros is. Onnan indul ki minden jó és üdvös eszme, oda futnak, mint csomópontba, a legjobb közlekedési eszközök s e közlekedési eszközökön a vi-

dék örömmel keresi fel a székvárost, mely neki szellemi empórium.

Igy van-e nálunk?

A községek számottevő erőit mi csak megyegyűlések alkalmakor látjuk nagyobb számban magunknál s ekkor is futóvendégek nálunk, akik legsürgősebb teendőjüket végezve, nyomban hazasietnek. Nincs semmi vonzóerő, ami itt tartózkodásukat kellemessé téve, marasztalja őket s kivált az esős évszakok alatt ugyancsak el kell sietniök, hogy az olykor járhatlan úton idején hazajérjenek. P. dig mindég sietnek, nagyon sietnek tőlünk — és ez természetes, mert a gyűlölködés politikája, melyet Szentes egyik-másik nagyszájú zseferfia követ, csak arra alkalmas, hogy minden jobbérést ember elforduljon tőlünk.

Ez a gyűlölködés az, amely még helyi közlekedésügyünkre is rányomja a maga szignatúráját, mint ahogy az aszkóros tüdő betegvolta kiül az arc lázas pirján.

A gyűlölet pedig rossz tanácsadó mindenben, veszedelme lehet a gyűlöletnek, de semmiesetre sem áldásthozó a gyűlölködőre.

Hogy így van: ezer példa igazolja itthon, otthonunk szűk határai közt is, de messze vezetne, ha mindezekre ki térnék s így csak azzal kell foglalkoznom, mely cikkelyeim tárgyával, a helyi közlekedésügygel szoros kapcsolatban van: a vasútépítéssel.

Vagy lehet e, akár kizárólag Szentes város, akár pedig az egész Csongrád-vármegye fejlődése, előhaladása, felvirágzása érdekében valami károsabb anélkül a felfogásnál, amely Szentes város felrevezetett képviselő-születének ama közgyűlési vitájában jutott kifejezésre, mely a szentes vásárhelyi vasút kiépítéshez való anyagi hozzájárulás kérdésével foglalkozott s mely szerint az említett vasútvasút kiépítése nem vitális, hanem csak alárendelt, másodrangú érdeke volna Szentesnek.

Nem a józan, fontoló ész, hanem a vezetőik vak gyűlölsége sugalmazhat csupán ily felfogást; az a gyűlölet, mely kész saját legközelebbi érdekét is feláldozni inkább, senhogy képzelt ellenét valamiben segítse.

Szentesnek igenis ez idő szerint első és legvitálisabb érdeke az, hogy vasútja Vásárhely felé, ha lehet Makóig tovább épüljön és ezzel gabonakereskedése egy új kiviteli út nyerjen Fiumé és a délvidek felé.

Olyan érdek ez, amelyért az áldozatkészség legszélső határáig kell elmenünk, mert ehhez van fűzve nemcsak

a város meglevő vasútvasútjának jövődelmezőbbé tétele, hanem — mondhatni — egész mezőgazdaságunk, kereskedelmünk és iparunk felvirágzása, ehhez azt, hogy végre csakugyan központja legyen városunk a vármegyének, nemcsak névleg, nemcsak megyegyűlések alkalmakor, hanem a szó igaz értelmében, mindenkörön.

Aki közlekedési eszközeinkben, legyenek országutak vagy vasútak, azok celtudatos, egység-s fejlesztésében azt az elsőrendű hatalmas tényezőt látja, melynek elhanyagolása vagy helytelen irányba terelése epp úgy megboszulja magát, mint amilyen áldásthozó lehet az egész vidékre egy egységes közlekedési politika mauguralása — az nem is követhet más felfogást e kérdésben, hanem ha azt, hogy Szentesnek, az ő meglevő vasútvasútjával meg akkor is érdekében áll a szentes-vásárhelyi vasúttal egy társulatba leendő olvadás, ha a tényő-s-t-martoni érdekeltység továbbra is merően elzárkóznak az egysülés elől.

Nem szeretek csak úgy odavevete állítani fel akár egy akciómat, a nélkül, hogy állításaimnak urak-okat tudjam adni s ez a fentebbi állításom — erzem, némi magyarázatra szorul.

A szentesi és szentes-vásárhelyi vasutak szorosabb érdeklő-összeget nem pusztán azon körülményben látom, hogy az építendő vásárhelyi vonalrész fogja tulajdonképen Szentesnek megközpontú igaz jellegű megadói, amikor a községeket szorosabban hozzáfűzi, a vidék lakosságának könnyebben hozzáférhetőbbé teszi, hanem látom különösen gazdasági és üzleti szempontokban, amelyek Szentesnek meg vitálisabb életkérdései, mint a vasútépítő érdekeltység egyéb községeinek.

Szentesnek, ahol a polgárság már a legközelebbi jövő évben 82, illetve 97% pótdadót fog fizetni, nemcsak józan közlekedési, de intenzív gazdasági politikát is kell követnie, ha azt akarja, hogy kibonyolódjék az örökös pénzszavartból, melybe ezek és ezek könnyelői gazdálkodása sodorja; ez p. dig csak úgy történhet meg, ha meglevő javadalmi vagy egyéb beruházásai jövedelmezőséget a lehető legnagyobb fokra emeli.

Ilyen beruházása Szentesnek a vasút, mely ma is meghozza ugyan már jó formán a beépített tőke törlesztési hanyadát, de valóban jövedelmezősége, a vagyonosodás elsőrendű tényezőjévé csak az által válnak, ha a vásárhelyi, sőt lehetőleg a makói vonalrész is kiépül és ezen vonalrészekkel egy társulatba olvad.

Szükségesnek látnám ezen egy társulathoz való olvadást, a magam részéről, még az esetben is, sőt az esetben még inkább, ha a tenyő-szt. mártóni érdekeltsg ezután is mervev elzárkóznék az egyesülés elől és pedig az okon, mert a tenyői érdekeltsggel való egyesülésre ez nagy befolyással volna, reá szinte nyomást gyakorolna.

Ma úgy áll a dolog, hogy a tenyői érdekeltsg Szentes könnyelműségén táplálkodik s az érdekeltsg vasutigazgatósága maga bevallja, hogy az ő vasutjuk jövedelmezősége abban a pillanatban biztosítva lón, ahogy Szentes kiépítette a vasutat — és ez igaz.

Szentes vezetöiben akkor épp oly kevésbé volt meg az előrelátás, mint ma; cselekedeteiket épp úgy érzelmeik — s valljuk meg, sokszor vak indulat befolyásolták, mint ma és a nagy tömegre is épp úgy támaszkodhattak, az intelligencia jobbjainak káros közönye révén, akárcsak ma.

Ha Szentes vezetöiben megvan a szükséges előrelátás kivül a böles mérseklet is — úgy semmiesetre sem vizsgálta bele a várost a vasutépítésbe, mellyel a tenyői érdekeltsggel az egyesülésre nevezve kötelező megállapodást nem hoznak létre.

Ma azonban késő bánat e fölött téprengeni s legfölebb az veendő fontolóra, mily eszközökkel lehessen az adott viszonyok közt az első elhibázott lépést lehetőleg korrigálni.

Ily eszököl kiindulkozik a megyei vasuti érdekeltségel való szoros szövetség, egy társulathoz olvadás.

Ha ez létrejön: Szentesre és az új érdekeltsgre, melynek Szentes is egyik jelentékeny faktora, az egész vasutügy más jelentőséget nyer. Szentesnek és nagy határának jelentékeny áruforgalma, kivitteli gabonája, aprójözsága stb. nem szűkségképpen irányítandó akkor Tenyő felé, sőt határozottan előnyösebb, ha Vásárhely felé irányul és odáig egy *egységes* érdekeltsg vonalát futván be, onnan túl a m. államvasutak fővonalára ter át, hol megint egy — az állami érdekeltsg vonalán jut egészen rendeltetési helyéig.

E rendeltetési hely, az új vasút kiépítésével, lehet akár Budapest, de lehet Fiume is, mert ha Oroshaza gabonakereskedői előnyükre tudták kihasználni azt a körülményt, hogy állomásuk az alföldi fumei vasúton fekszik és piacot teremtetek maguknak a tengerparton, ez az élelmességgel bizonyosan Szentes gabonakereskedöiben is meglesz abban a pillanatban, ahogy ugyancsak az alföldi fumei vasútvonalal közvetlenül összeköttetést létesítenek.

Ma, ha sikerül a vásárhelyi vonalrész kiépíteni, de egyesülés a három érdekeltsg közt nem jön létre, a Szentesből kiutó termények után, amíg Szolnokon az áll. m. fővonalába jutnak 2-szer, Budapestig 3-szor kell kezelési illeteket fizetnünk s ugyanannyiszor a szállítási bélyegilletéket is. De már a rajtnak túl levő Szegvár vagy Mindszent terménye pláne 4-szer fizetné szállítványai után ezen illeteket, melyek a szállítást szerfölött megrádjítják.

Joggal várható-e hát, hogy az esetre, ha az egyesülés nem jön létre az érdekeltsgök közt, Szegvár vagy Mindszent a mi szépi szeméinkért, pusztán azért, hogy Szentes vagy a tenyői érdekeltsg külön vasútjának jövedelmét sokasítsa, erre fognak irányítani áruforgalmukat, holott ha Vásárhelynek, akár Csabán, akár Szabadkán át irányítják, mindössze csak kétszeres kezelési és bélyegilletéket kell majdán fizetniök.

Ez bizony soha sem fog bekövetkezni, hanem inkább az, hogy a szentesi gabonakereskedő is Vásárhelynek irányítja majd áruállományát, a merre szintén nem 3 szoros, hanem csak 2 szoros illetekkel terhelik s bekövetkezik ez különösen akkor, ha gabonakereskedöinknek sikerül Fiumében piacot teremteniök.

Azt vehetnénk ez eilen bárki is, hogy nem egészen így van, mert amit megnyer az illetekkel kevesbedése révén, azt a szállító elveszti azon a vámon, hogy áruja Szabadkán vagy Csabán át hosszabb vonalat fut be.

Van ebben valami igaz. Mert Szentesről Tenyőn át csak 178 kmtr, míg Vásárhely-Csabán át 294 kmtr. Vásárhely-Szabadkán át pedig 274 kmtr útát futna be a szállítvány. Ugyde tudjuk azt is, hogy még a kedvezményes díjtételek is mások az államvasutak fővonalain, mint a vicinális vasúton s így bizonyos, hogy a két kedvezmény közötti különbözet kiegyenlíti a térbeli különbözetet, eltekintve attól, hogy a termény, minél előbb fut át a fővonalra, annál gyorsabban jut el rendeltetési helyére is.

A szentesi vasútnak az építendő új vonalrész érdekeltsgével való egyesülése esetén Szentesre nevezve az előny még fokozódik azzal, hogy tölkei határának terményszállítására is egységes társulat vonalán fut be a fővonalba; ellenben a tenyői érdekeltsg, ha kívül reked az egyesülésen, csak veszíthet és bizonyára veszíteni is fog tranzitforgalomban, mi által vasútjának jövedelmezősége újról lényegesen redukálódik.

E körülmény az, amelyre az eddigi tárgyalások folyamán nem reflektáltak. Holott ez világítja meg tulajdonképpen a három érdekeltsg egymáshoz való viszonyát és a köztük kétszegtelenül létező érdekeltsgösséget igazán.

S e körülmény az, amely magyarázatát adja azon állításomnak is, hogy Szentesnek ez idő szerint nem lehet vitálisabb érdeke a megyei érdekeltsggel való egyesülésnél és a vásárhelyi vonalrész kiépítésénél.

Hogy ez miként történjék s közlekedésügyünk egyéb teendőiről befejező közleményemben írok.

Bónfábi Lajos.

Népszámlálás. Pár hete már, hogy a jövő év első napjával kezdődő népszámlálás ügyében a „Szentesi Lap” csaknem minden számában megjelen egy-kis felhivatalos kommuniké, mely szerint a polgármester ma ezt, holnap amaz cselekszi e népszámlálás minél sikeresebb megoldása, illetőleg keresztülvitele érdekében.

Tudjuk azt is, mert hiszen regisztráltak, hogy ebben a kérdésben a mult szom-

baton értekezlet volt a polgármesternél, amely alkalommal, hosszú meddő vita után — az urak délután 2 óráig késő estig értekeztek — az határozatot, hogy majd — más alkalommal fognak határozni.

Csak egyet nem tudunk, mert nyomát nem látjuk sehol, azt t. i., hogy a hatóság a népszámlálás mikéntjét a lehető legnagyobb nyilvánossággal publikálta volna, hogy így a város lakosságának minden rétege tudomást szerezhessen magának arról: hogyan, miképen is történik ez a népszámlálás, mi szolgái alapját és mikre nézve kell majdán a feljapokon határozott választ adnia?

Pedig ez tulajdonképpen a népszámlálás alfája és e oélnak szolgálja a kormány által, a törvényhatóságok után minden község részére kellő számú példányban megküldött „*Utasítás a számláló lapok betöltéséhez*” címet viselő nyomtatvány, melynek bizonyára nem az a rendeltetése, hogy annyi ezer példányban az egerek a polgármesteri hivatalos fiókban rágják meg, hanem, hogy a lakosság közt szétszórtatván, útmutatásul szolgáljon kinek-kinek, a számláló lapok betöltése körül követendő eljárásához.

Ezen „*Utasítás*” kellő ismerete, tehát a lehető legtágabb körben való publikálása nélkül a népszámlálást, az abban közreműködő biztosok legjobb akarata mellett sem lesz lehetséges a miniszteri rendeletnek megfelelően keresztülvinni s azt különösen hangsúlyozni kívánjuk, hogy nem csupán a népszámlálást eszközölő közegeknek, de az egész lakosságának, különösen a családfeleknek minden részletében ismerniük kell az *Utasítást*, melyet e végből, mint szétszórtandót küldtek meg Szentes város előjáróságának is.

Ezen *utasítás* 1. pontja értelmében, minden, 1890. dec. 31-én életben levő egyén után, *akkori tartózkodása helyén* külön számláló lap töltendő be.

Aki tehát Szilveszter-estéjén kávéházban, kocsmában, kaszinóban van — az ott veendő fel, fejezza ott töltendő ki. A cseléd, aki dec. 31-én este még szolgálatban van, de jan. 1-én gazdát cserél, a régi helyén veendő fel, fejlapja — ha mindjárt jan. 4-én is, de a volt gazdánál töltendő ki.

Egészesen-e, ha ezt pusztán a népszámláló közegek tudják? Bizonyára nem és tudnia kell azt a cselédgazdának is, mert csak így lesz abban a helyzetben, hogy eszedjéről a számlálólap minden illető rovataban a kellő statisztikai felvilágosítást megadhassa, míg ellenben, ha e körülményről tudomással nem bír, tudatni fogja ugyan, hogy a volt cselédet Máték Örsének, vagy Csuka Balázsnak hívják, de hogy mikor született, hol született, hovávával horosságú, milyen vallású, milyen családi állapotú, tud-e írni vagy olvasni stb. ami pedig az *utmutatás* szerint a számlálólapon mind külön rovataban tüntetendő ki, semmiféle felvilágosítást sem lesz képes nyújtani, mert ő ezzel, amíg az illető nála szolgálatban volt, edeskeveset törődött, a cselédkönyv pedig, mely némi tájékoztatást adhatna, már nincs nála, mert ezt a cseléd új gazdának adta át.

A sok meddő vita helyett tehát és mindama apró cseprő híreszkék helyett, miket a polgármesternek ezen ügyben tett fardozásról, intézkedéseiről világga bocsátanak, sokkal célszerűbb volna a kereskedelemügyi miniszter által kiadott „*Utmutatás utasítás*” IV ik szakasz 21-ik pontja rendelkezésének megfelelően, legalább minden házbirtokosnak

vagy helyettesének a külön nyomtatott utasítás (II. minta) egy-egy példányát kézbesítetteli, mely a számlálólapok betöltésére oktat.

Ami pedig a szombati értekezleten felmerült azon indítványt illeti, hogy a számlálólapot minden esetben ne a fel, hanem a népszámlálást teljesítő közeget töltse ki, ez nemcsak a min. utasításba ütközik, mely szerint a betöltést a család feje vagy a család egyik tagja eszközöli. Ha ezek írni nem tudnak, a háziértök vagy helyettese tartozik a lapokat betölteni; s csak, ha ezek is képtelenek erre, tölti be a számláló ügynök — hanem egyébként sem fogadható el, mert a számlálásnak 10 nap alatt be kellénni fejeztetnie, házikailag kivihetetlen.

A számlálólapok tehát igen kiosztandók a min. utasítás értelmében legkésőbb a f. hó 28-án és a számlálólapok betöltésnek mikéntjére a közönség addig is a lehető legnagyobb mértékben kitanítandó.

Ez pedig csak a legtágabb értelemben vett publikálással és az Utasítás (II. minta) kiosztásával lehetséges.

Ujdonságok.

Szentes, 1890. dec. 18.

— **Személyi hír.** *Zsilinszky* Mihály főispán a f. hó 16-án a deli vönalatt a fővárosba utazott. E hírrel kapcsolatban megemlítjük, hogy a Budapesten alakult „helyesmegyeiek fővárosi egyesülete” főispánunkat díszelnökéül választotta.

— **Polgármesteri furfang** Még 1889-ben történt, hogy *Sarkadi Nagy* Mihály polgármesterrel a városi tiszai rakpart bérítője, *Mester* András panaszát tett *Zsoldos* Ferencz és *Sonnenfeld* Sámuel lakereskedők ellen, mely szerint nevezettek tulajaikat nem az ő általuk bérben bírt szentesi, hanem az áttelepülés csongrádi rakparton kötik ki csak akkor úszának át egy egy talpát, mikor azt már kereskedésükbe szállítják, mi által ő, mint szentesi rakpartbérítő érdekeinek megkarosíjják. A panasz kihágási ügyet képezett és a polgármesternek a 39507/889. sz. közlekedési min. rendelet értelmében, mint ilyenben kellett volna benne itélkeznie. Hogy miért nem cselekedte? — nem tudjuk. Tény, hogy nem cselekedte, hanem e helyett, annak elhalgatásával, hogy előtte ilyen konkrét vádon alapuló kihágási ügy van folyamatban, egy általánosban tartott felterjesztéssel elte a vármegye alispánjához, melyben intézkedést kér az iránt, hogy a szentesi parbirtekos hitelések el azon jogáról, hogy rakpartján szentesi számlálólapok kikötését engedélyezhesse. Az alispán, kepeljük, nagyot nevezett az ázsiai jogfogalommal felelő polgármesteri hivatalra, felterjesztését pedig visszautasította azzal, hogy a törvény senkinek nem ad olyan jogot, melylyel bárkinek is a maga tulajdonával való szabad rendelkezést korlátozni lehetne s hogy így nem látja módját annak sem: mi alapon volna az áttelepülés Tiszapart birtokosai eltárlható attól, hogy bárkinek is a szabad kikötést meg ne engedje. A polgármesteri hivatalon orr ezen alispáni határozatban természetesen Szentes elleni roszkaratot és gyűlölséget, szóval mindent szimatolt, csak azt nem, hogy ő benne vola a hiba s egyet gondolva, mint iskolás gyerek, panaszra ment a följöttes hatósághoz, a közlekedési miniszterhez. — De panaszában már másként adta elő a dolgot és a felmerült kihágási ügyre hivatkozott. Cselekedte pedig ezt egy föllebbezésben, melyet a megye elkerülésével, közvetlenül a miniszterünkhöz nyújtott be, s a melyben a konkrét vádat kifejtve, úgy adja elő az ügyet, mintha az alispán minden határozatát hozhatná megtagadott volna, holott szerinte kötelessége leundott, határozatot hozni. *Stammer* Sándor alispánnak aztán volt oka még

nagyobbat nezni, mikor ez ügyben a közlekedési miniszter kérdést intézett hozzá és a leküldött polgármesteri föllebbezésből kiolvasta, hogy tulajdonképen miről is van szó. Azonban készséggel eleget tett a min. felhívásnak, és kimerítő jelentésében megismertette a polgármesteri furfangot, indokolta a maga hivatalos eljárását is. A miniszteri határozat ezen ügyben, az összes ügyiratokkal együtt most érkezett le a vármegye utjára a polgármesterhez — és e határozat, indokainál fogva mindenben helyesli az alispán által követhetett eljárást. Nem elegendő azonban azt, hogy a rakpart-díj-szabály revideáltatván, oda módosítások, miszerint az egyszer a szentesi rakparton kikötött és a 8 nappal szabad kikötői kedvezmény élvezett áru, az esetre ha a túlpárra vitetnek át és csak a városba szállat-uk a kalmakor hozatának ismét vissza az innesső párra, többé semmi kedvezményben ne részesüljenek. Etleben, a kereskedelmi érdekekre való tekintettel leszállítandónak véli a tájajok után járó díjtételeket az okon, mert a fakereskedő kénytelen fúrárjait hosszabb időn át a vizen tartani. No, de a polgármester nem ezt akarta elérni, hanem egy kicsit árulkodni akart a megyére s a helyetl mit ért el? — Azt, hogy *Mester* András panaszát — mely közben e hosszú idő alatt elvult, jogtalanul bizonyult. De elérte azt is, hogy nagyon furcsa világításba helyezte önmagát, mikor az illetékes megyei hatóság elkerülésével föllebbezett meg egy ügyet a miniszterünkhöz.

— **A seft.** A csongrádmegyei hitelszövetkezet azon részvényesei körében, kik az intézetnek takarékpénztárra tervezett átváltatását nem tartották és még sem tartják életrevaló gondolatnak, melátn bellett örvendetes feltárást a „Szentesi Lap” egy híreskéje, mely több hét óta stereotip egyhangúsan hirdeti, hogy „Csongrádmegyei hitelszövetkezet részvények megvételre keresteknek. Az eladni szándékozók lapunk szerkesztőjéhez forduljanak.” E fanevez híreskéje folytan történt, hogy szerkesztőnknek is 16 részvenyt jelentettek be előadásra s mi hírlapjog meg is kínálta velük a venni szándékozót, de megtörtént az is, hogy egyik másik boldog betétkönyvtulajdonos személyesen kereste fel *Sima* Ferencet, a „Szentesi Lap” szerkesztőt, hogy betétkönyvecskét az általa közzétett híreskéje értelmében vegye meg, s mi történt minden ilyen esetben? — Kélt, hogy a szerkesztő ur seftelül akar a betétkönyvekkel, spekulálni annak a szegény népnek a megtakarított fölléire, melynek mindenke a főpatronusát szereti jászand. Ime, egy eset. Egy takarékos iparos fölkérésre s a szerkesztő urat és megkínálta a tulajdonát képező, második énegyedbeli betétkönyvecskének megvételével. Az illető eddig minden részvényre talán 78 frtot fizetett be s a szerkesztő ur iger neki részvényenként 70 frtot. „De uram hát meg a befizetett pénzemet se kapjam vissza, mikor a nyerevényosztalékról lemondok?” — lakad ki erre a keserűség az iparostól s a szerkesztő ur erre alaposan megmagyarázza neki, hogy — nem bizony, mert az intzet csak 3%-ot fizet a pénz után nyerevényosztaléként, míg az a pénz, amelyen ő a részvenyt megvett 5%-ba kerül s hozzá majd még 3 évig kell várnia, amíg a betétkönyvecskére a befizetés megkappa. Az iparos csalódottan távozik. A nagy férfat pongyolában volt ugyan szerencséje látni, mert nem a népboligot, hanem a seftelő *Sima* Ferenc állt előtte: de ez a körülmény csak arra szolgál, hogy meg azt a kis reményt is alaposan megdöntse, amelylyel az intzet iránt még eddig viseltetett. Tanulmány pedig ebből az, hogy nem a mi cikkelyeink, hanem az e föllebbezések rontják meg alaposan az intzet hitelt.

— **Vitaestély.** A csongrádmegyei gazdasági együletnek a f. hó 21-iki első viteséje iránt olyan általános érdeklődés mutatkozik, mely az est sikerét már előre biztosítja. A már jelzett felolvasások gazdasági kérdéseit fölött folytatandó megbeszéléseknél az egylet elnöke, *Zsilinszky* Mihály főispán viszi az elnöki tisztet és hisszük, hogy a nyilvános vita, a gazdasági érdekek ily megbeszélése nemcsak sajtóságság vonzóerővel lesz a közönségre, mely így ezen vitaestélyeket megkedveli és állandósításukat előse-

liti, de tanulságos is a gazdaközönségre, mely ezúta bizonyára sok életrevaló és üdvös útmutatást nyer, hogy gazdaságában hasznára fordíthatssa. A vasárnap este tartandó első ily vitaestélyre tehát méltán hívjuk fel újból különösen a gazdaközönség figyelmét.

— **Előmnunkalati engedély.** A kereskedelmi miniszter újabban előmnunkalati engedélyt adott *Zsilinszky* Mihály főispánnak egy vásárhelyi maki helyi érdekű vasút építésére.

— **A tisztánlti járásban** a jövő évi sorozásra az I., II. és III. korosztály, vagyis az 1870., 1869. és 1868-ik ében született hadkötelesek hivattak föl. Az I. korosztályból 211, a II-ikből 148, a III-ikből 136, összesen 495 ifjú kerül sorozás alá. A sorshúzás e hó 30-ikán Mindszent község tanácstermében megy végbe.

— **Megújított vámszedési jog.** A kereskedelmi miniszter Csongrádvármegye törvényhatóságának indokolt felterjesztése folytán, a vármegye által a Széchenyi kongóuton gyakorolt vámszedési jogot újból öt évre meghosszabbította. Az erre vonatkozó min. rendelet a múlt héten érkezett el a vármegyéhez.

— **Gazdasági alaptványok.** Hogy a „Csongrádmegyei gazdasági egylet” kedvező sorsok között kezdte meg új működését s hogy végre helyi gazdasági érdekeik olyan tényezőjeként fogadják általánosán, mellyel nemcsak számoihi edemes, de amelyet működésében anyagilag is mindenképp istápolni kell, ezt leginkább az a körülmény igazolja, mely szerint újabban több jelentékeny alapítás történt az együletnél. Így alapító tagja lett az együletnek K a r o l y I. László grf. 200 frttal, Szegvár község 100 frttal, Dercegyháza község 50 frttal, a szentesi vidéki takarékpénztár 50 frttal. Ezenkívül ugyanez az intzet 5 évre évi 20 frt, a szentesi takarékpénztár pedig bizonytalan időre, évi 40 frt járulékot szavazott meg az együletnek. Az alapító tagok számának ez örvendetes növekedése az együleti tükár buzgóságát dicséri és fokmérője azon bizalomnak, melylyei a közönség az új igazgatóság iránt van.

— **Mikor volt a Hóra-féle lázadás?** *Varga* Ottóznak „Magyarok története” című tankönyve szerint, melyet a középiskolák 3-ik osztályában tanítanak, a hírhedt Hóra-Kloska-féle oláh lázadás 1784-85-ben játszódott le s mi, a mi véges eszünkkel e tekintetben mindenkor elfogadunk autentikus forrásoknak *Varga* Ottó, de *Feszler*, *Szalay* sőt még városunk nagyenerű fiát, *Horváth* Mihályt is. S mi mi történik? Fölkerekedik a Szentesi Lap és E. évi 149-ik számában alaposan megdönti mindezt autentikusanként, mondván, hogy *Köcses* Sándor mérnök, aki legutóbb az Enke részére olyan nagy alapítványt tett, 70 évet élt, Nagyenyeden született és megírta *ott a Hóra lázadást* is. Már most azt nem tudjuk, hogy *Köcses* Sándor 1850-ben halt-e el és csak most bontották fel a végrendeletét, vagy pedig — ami valószínűbb — a Szentesi Lap történetírója soha sem járt a középiskolák azon osztályába, amelyben a magyarok történetét simítják?

— **A drama vége.** Annak a drámanak, melynek második jelenete a múlt héten a rendőrség előtt játszódott le s melyről lapunk legközelebbi számában hírt is adunk, rohamosan sietett a végkifejlet felé, még pedig nagyon is tragikus vég felé. Alig pár nappal ezelőtt történt, hogy Sz. T. I. ösz-szozsolaikozott a feleségével amiatt a személy miatt, ki felesége hűtenségének megboszúsására vitt hajlékába. Ehhez az előzményhez utólag tárgyalás folyt aztán le a rendőrségnél, hol az asszony cseledekonyvet kért a maga számára kiadtni. Az e miatt végletekig fokozódott dühvel párosult féltékeny-ségében aztán a férj hozta meg a rendőrségre helyett a végzetes végzést. Megtudván neje holléit, utána ment a f. hó 15-én a „magyar”-hoz címzett koresnába, hol a vendégek távoztával nejt ruháitól megfosztva oly életveszélyes három szárral büntette, hogy az asszony nyomban összerogyott. Azután elment haza s hogy a család drámát még szomorubbá, hatásosabbá tegye, megfiedkezve apró gyermekei iránti szülői kötelesség-

ról, felakasztotta magát a padlason, halálba találták. Az asszony most élet-halál közt lebeg. Így ért véget a Sz. T. I. házban a hitestársak között három év óta, — mióta vagyon szétforgácsolódása után korcsmáros lett — gyökeret vert családí viszály és visszavonás.

— Vallásos színmű előadása. Az oberammergauer passziójatekok mintájára vallásos színmű előadását tervezi a f. évi január 1-én, 2-án és 3-án, a vármegyeház nagyterében dr. Eben Mihály mácoosi katolikus lelkész Kisebb illyenű színművek már pár év óta adatként elő Mágooson a grófi kastélyban s innen hozták most át a színpadra és berendezést Szentesre. A főtisztelendő úr rendelkezésére egy jó sciopitikon áll a költő-fényképek rendezése céljából, továbbá egy nagyobb harmonium. Az előadásban szentesi műkedvelőkön kívül résztvesznek; tanítók, a lelkész úr két unokahúga, egy árva a fővárosi Károlyi-menházból, egy nevelőné és két gazdálány. Az előadandó darab „Jézus élete”, ének, zene és költő-fényképekkel s minthogy a befolyó fizta jövedelem szegény árváknak felekezésre való tekintet nélkül leendő eltartására fordítatik, közeményünk legmélőbban az előadandó bevételeit ének zsevaival zárhatjuk, mely szerint: Árva gyermekek ügyében, barátság s színterem; kérünk az okon pavlótló figyelmét.

— Új lap. Sz. Kovács Pál hírlapíró és volt lapszerkesztő kiadásában, és felfelöszerkesztése alatt a jövő évi január 1-től új lap indul meg városunkban. Az új lap címe „Csongrád megye” lesz és hetenként kétszer fog megjelenni.

Farbige Seidenstoffe von 60 kr.
bis fl. 7.65 per Meter — glatt und gemustert (ca 2500 versch. Farben und Dessins) — vers. roben- und stückweise portó- und zollfrei das Fabrik Dépôt G. Haneberg (K. u. K. Hoflieferant). Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

Köszönet nyilvánítás.

Nem mulaszthatom el Szentes város képviselőtestületének azon szives jóindulatát, mellyel a f. hó 1-én tar. ott közgyűlésben a városi tanács azon megzését, mely től m az általános jogot megvonta — hatályon kívül helyezni sziveskedett, és utón is ószinte köszönetem nyilvánítottam.

Egyzűjűv hátör vagyok a n. ér. közönséggel tudni, hogy a f. hó 16-ól kezdve I. 447. sz. alatt levő korcsmáros ismét megnyitott.

Szentes, 1890. dec. 17.

Bertók Iv. r.
korcsmáros.

Irodalom.

— A „Magyar Háziaszony” című nagyon kedvelt szépirodalmi, társadalmi és háztartási hetilap e hó 14-től kezdve címet és alakot cserélt e jeles lap címe: „Magyar Nők Lapja”. A szerkesztők: Bársony István és ősmert nevű fővárosi író, meg Sármai Mór, aki jeles fiatal erő, mindent elkövetnek, hogy a „Magyar Nők Lapját” emeljék s e tekintetben rohamosan haladnak céljuk felé. Az új címmel megjelent első szám igazán változatos és érdekes. A lap elején Jászai Marinak a nemzeti színház művésznőjének pompásan sikerült arcképe van; a bevezető cikket „a nőkérdésről” dr. Bokor Józ. ez-egyetemi tanár írta; a szépirodalmi részben ott látjuk a dr. Váradi Antal meg a Mirkus József nevét s a háztartási rész is nagyon érdekes és változatos, jobb és bővebb, mint valaha volt. Ez a nagy gondtal szerkesztett rendkívül olcsó hetilap igazán megérdemli a közönség meleg pártolását. A lap ára negyedrész 1 frt 50 kr. fél évre 3 frt. Az előfizetés Budapest VII., Erzsébet körút 7. szám alá küldendő a „Magyar Nők Lapja” kiadóhivatalához.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

Végtárgyalás lovarias ügyben.

A f. hó 16-án állottak a földi igazságszolgáltatás elé a szegedi kir. bűntörvényszék előtt Dolech József és lapuk munkatársa Lövy I. József, a f. év jun hó 15-én elkövetett párvialal vétésének vádjával terhelve a vádlatlóság képviselője dr. Apáthy Gyula kir. alügyész által. Vádlottak a vádat beismerve, nem igen nehezteltek meg a való felderítést s a beköltött szemű istennő meg volt meztve az igazság belábilítján való hosszas tapogalozástól. Határlalott egyesesen, bátran, esetlen-holtas nélkül a végzet, az igazság és bűnhődésért fele. A vádlottvágy előterjesztés után a tanács-elnök Bajai Lajos kir. törv. bír. vádlottak a melléköltömlényekre nézve mielő kihalaltatva a tárgyalás folyamán a párvial tulajdonképeni okának előzményeire is kifejezsedett, melynek végzetével a fenntartott vád elleni eszrevételeiknek esetleg az enyhítő körülmények előterjesztésére szólították fel őket. Dolech József nem vélekedett s a védelem kizárólag Lövy I. József mellett endte fel szavát kinek meghatalmazottja dr. Balassa Árván, tehetséges fiatal szegedi ügyvéd — kriminális képviselőtében, dr. Müller Ferenc ügyvédjött egy jól átgondolt, rövid és tárgyilagos szép volbeszédben fejlette ki azt az erkölcsi presiót, melyet a társadalom a társaságban élő emberre ilyen esetekben gyakorol, azt az erkölcsi presiót, mely alatt védelem is állott,

mídon a becsületbeli ügnek békés úton való elintézésére irányuló törekvése hajtóerést szenvedett Dolech József makacságán, mellyel — amint saját nyilatkozatából is megerősített nyér — a minden alapot nélkülöz, jogtalanul becsületért s a „Szentesi Lapban” közzétett nyilatkozatának visszavonását megtagadta. Ezek után védelemnek a vád alól fömentését kéri. A védelemző befejeztével tanácselnök, Onitlin Elek, Molnár Elemer szavazóbirák és dr. Kanitzter Samu törv. jegyző társaságában tanácskozára visszavonult. Mintegy negyedórai tanácskozás után Ö Felsége a király nevében hirdette ki az ítéletet, melyszerint Dolech József azon súlyosbító körülmény figyelembevételével, hogy a sértést elkövette sőt az egész ügyet alaplatlanul kezdeményezte, 14 napi — Lövy I. Józsefet 8 napi állampogházra ítélte, mindkettőt pedig az eljárás költségek megtérítésében marasztalta el. Az ítélet ellen úgy vádlottak, mint a közvádló fölbbevezést jelentettek be.

Laptulajdonos és felfelöszerkesztő: Dr. Matéfy Ferenc.
Társ-szerkesztő: Bánfalvi Lajos.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

MEGHÍVÓ.

A „Csongrád megyei Hitelszövetkezet” 1890. évi december hó 24-én d. e. 10 órakor saját helyiségében (Sajtós féle ház) rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a hitelszövetkezet tagjai szívettel meghívattak.

A közgyűlés tárgyai a következők:

- 1) Az igazgatóság előterjesztése az úresedesben lévő elnöki állás betöltése iránt.
- 2) Több felszényves vagy indítványa a tervezett „Csongrád megyei Takarékpénztár” megalakításának elősegítése és a hitelszövetkezeti tagoknak előleg kölcsönök megadása iránt.
- 3) Ugyanazok indítványa a „Csongrád megyei Hitelszövetkezet” felszámolása és felszámoló kirendelése iránt.
- 4) Egyéb keillo időben beadott indítványok tárgyalása.

Szentesen, 1890. december 15-én.

A „Csongrád megyei Hitelszövetkezet” igazgatósága.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Nagy díszoklevél

Leqfelsőbb elismerés

R Á T H M Ó R

könyvkiadó-hivatala és könyvkereskedése
Budapest, Gizellatér, a Haas-palotában.

A fentebbi több mint három évtizedeken át közbizalomban rész-szülő könyvkereskedés és könyvkiadóhivatal Ö Felsége a kiralyi kumarája. Ö Fensége József f. herceg és családja, Koburg herceg és hercegnő, a magas és főtisztelendő Klerus, a m. k. Egyetem, m. t. Akademia, Nemzeti Múzeum, Országgyűlés, kir. Tabla, a legtöbb kir. Torvény-szék, Földhitelinteztet, Lloyd társulat és számos központi nagy országos és néhány szaksz. vidéki felsőbb és alsóbb Iskolai, Közművelődési és Kiszini, Olvasó-egyleti könyvtárak, a politikai és tudományos élet legtöbb kitünősége stb. könyvtára, ezáltal is fejeletének fogja tekinteni az általánosan nyilvánuló népszerűsége fennmarad.

Saját nagyszabású kiadásaink különös figyelembe ajánlatnak; ezeknek jereket különösen azoknak ajánjuk, kiknek sem idejek, sem kedvük, a számos gyakran nagy furlanggal és nyegleséggel szerkesztett könyvjegyzékekben a valóban jó és megvételre érdemes műveket kiszemelni. Saját kiadásaink jegyzékai a legmegbizhatóbb irodalmi tanácsadók, mert többnyire csak elismert jeleslegű díszos-nymatott, jutányos, nagy részben készíltitott: árú válogatott műveket tartalmaznak minden mai nap oly divatos nyegleség kizárásával.

Megtekintésre és részletesre előleges megegyezés után szivesen szolgálunk magyar és külföldi művekkel a vidékre is.

861—863]v. 1890. sz.

Árverési hirdetmény.

Ahírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102 § értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a szentesi kir. jarásbírósg 6918/80. s. több s amú végze s által Berg Adóll és társa cég. Szentéi Henger-alom részvénytársaság, Be ezí Lajos, Magyar petróleum részvénytársaság, Horvát János, Hakker Antal, Csongrád megyei hitelszövetkezet, Stein és Smid cég, Fűspók Ferenc, és Dacserk cég javára Soos Albert szentesi lasos kereskedő által 1/2 fnt 12 kr. toke, ezeken a végző-okban jelzett napoktól számítva 6%, kamattal és eddig ö szezen megállapított peroklóg követelés erejéig elamatott biztositási és kirendelési végrehajtás akadalmat bírológ le és feilt fogiatt és 180/1 fnt 19 arca becsélt b. ifi árú elkekkel álló ingóságok nyilvános árverés útján eladattak.

Mely árverésnek a 6967/1890 és 6120. sz. kiküldött rendelő végzős tolyt m a helyszínén, vagyis Szentesen, végrehajtást szenvedett üzfolyalásigében leendő eszűlésre le 1890 ik év dec hó 2-ik napján, d. hételt 9 orja határidővel kitűzték és ahhoz a venni számlékök ezenuli oly megegyezéssel hivattak meg; hogy az elíratott ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107 § a értelmében a legtöbbet igernek becsaron által is eladattak fognak.

Az árverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 104 § ban megállapított feltételek szerint lesz kifűztendő.

Kelt Szentesen, 1890. dec. hó 6-ik napján.
VEGH SÁNDOR,
kir. bír. végrehajtó.